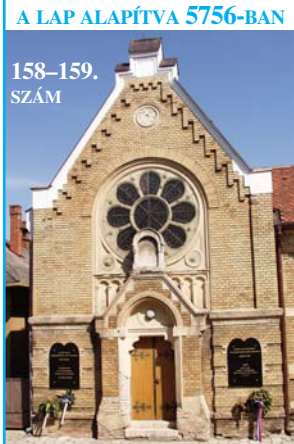

158–159.
SZÁM

HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Zsidó Kultúra Európai Napja

2009. szeptember 6., vasárnap, Komárom

A Komáromi Zsidó Hitközség 2000 óta minden évben egésznapos rendezvénnyel ünnepli a Zsidó Kultúra Európai Napját. Az idei program központi témája a zsidó hagyomány, ennek jegyében állítottuk össze a programot, melyre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

10:00 Zsidó Hitközségek és Községek III. Regionális Találkozója

Téma: regionalitás erősítése, együttműködési lehetőségek, a közösségek jövője

A közösség szerepe napjainkban – Megyes Pál rabbijelölt előadása

Megyes Pál a budapesti Országos Rabbiképző- Zsidó Egyem hallgatója, 2008 óta rendszeresen működik közösségünkben

12:30 Kóser ebéd a Menházban (előzetes jelentkezés szükséges)

Bina Stiefel rebecen ünnepek előtti ételkülönlegességei várják vendégeinket.

13:30 Ünnepváró - gondolatok az őszi Nagyünnepek előtt - Zev Stiefel pöstyéni rabbi

Zev Stiefel rabbi Atlantában született, rabbi és kántor végzettséget az USA-ban szerzett. A Chabad Lubavics küldöttként 2004-ben érkezett feleségével Binával Szlovákiába. 2007-től élnek Pöstyénben, három gyermekük van. A helyi közösség mellett feladata az országban valamennyi kis hitközség valósi életének segítése.

14:00 Fűszer és lélek - Bodrogi (Fűszeres) Eszter bemutatója a zsidó konyha rejtelmeiről

Bodrogi Eszter nagysikerű könyve, a „Fűszer és lélek- zsidó konyha itt és

most” a közelmúltban jelent meg, ezen kívül népszerű gasztroblogot üzemeltet az Interneten. A könyvbemutató mellett az ételkészítés gyakorlatába is betekinthetnek az érdeklődők.

14:40 A Tóra díszítőelemeinek eredete és szimbolikája - Mgr. Jana Švantnerova, művészettörténész előadása

Mgr. Jana Švantnerova fiatal pozsonyi művészettörténész évek óta kutatja a zsidó tárgyak eredetét és szimbolikáját. Előadása számos érdekességet ígér minden érdeklődőnek.

15:15 A Kehila és a Kehila Haver díjak átadása a zsinagógában

15:30 A Fourtissimo együttes koncertje a zsinagógában

A négy Kuna testvér által vezetett zenekar Budapestről érkezik, különleges zsidó és izraeli dallamokkal.

„Az immár 15 éves, Prima díjjal jutalmazott, többszörös versenygyőztes Fourtissimo zenekar mára az ország legelismertebb és leghitelesebb instrumentális - crossover előadójává vált. Ez idő alatt a világ szinte minden szegletét bejárták zenéjükkel”- www.fourtissimo.hu

Helyszín: Menház- Zsidó Kulturális és Közösségi Központ, 94501 Komárno, Eötvösa 15, Slovakia, www.menhaz.sk, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax.:00421-35-7731-224

A belépés díjtalan!

Az esemény támogatói: Komárom városa, Nyitra Megye Önkormányzata, Joods Humanitair Fonds, Pincus Foundation, Balassi Bálint Intézet- Magyar Nyelv Éve 2009 program, MAZSIHISZ, Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége, Ezra Alapítvány.

Kehila és Kehila Haver díjak

Átadás a zsinagógában
2009. szeptember 6-án

Kehila díjban részesülnek:

dr. Gabriela Mencerová

A Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége Szociális és Egészségügyi Központja vezetője, a Holokauszt túlélők érdekében kifejtett országos munkája elismeréseként.

dr. Oláh János

Az Országos Rabbiképző- Zsidó Egyetem docense, a Komáromi Zsidó Hitközség ünnepi rendezvényeinek hitéleti vezetése és az egész régióra kiterjedő oktatói és nevelői munkája elismeréseként

Kehila Haver díjban részesülnek:

Ing. František Buda

Tardoskeddi helytörténész, a közösség zsidósága történetének felkutatása, könyv formájában való kiadása, a helyi zsidó közösség családfáinak összeállítása terén végzett önkéntes munkája elismeréseként

dr. Rudolf Kuklovsky

A vágsellyei Maceva Polgári Társulás elnöke, a helyi zsidó közösség múltjának kutatásáért, oktatási és kulturális tevékenységéért, a zsidó temető rendbetételének megszervezése elismeréseként

(Folytatás a 8. oldalon)

Támogatónk

nka

Nemzeti Kulturális Alap

Adományok

Az utóbbi hónapokban több külföldi olvasónk jelezte, hogy postai levélben küldött adományt a KZSH-nak, illetve a HH-nak. Sajnos ezek a küldemények rendre nem érkeznek meg hozzánk, nem tudjuk hol, de elvesznek.

EZÚTON KÉRJÜK KEDVES OLVASÓINKAT, HOGY LEVÉLBEN NE KÜLDJENEK ADOMÁNYT KÖZÖSSÉGÜNKNEK, MERT AZOK NEM JUTNAK EL A CÍMZETTNEK.

Ajánljuk a banki átutalást, illetve egyéb kisebb költséggel járó megoldások is léteznek, melyekről a kile@menhaz.sk címen érdeklődhetnek. Támogatásukra továbbra is számítunk.

Szeretettel meghívjuk

2009. szeptember 8-án, kedden, 14.30-kor
az ÁCS város zsidótemetőjének újjáépítése alkalmából rendezendő
avatásra és emlékülésre.

A rendezvény a temetőnél kezdődik, 14.30-kor.

Bejárat: Ács, Komáromi út 32. sz. ház mellett.

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Korona és devizaszámlák egyaránt!

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatinova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t, a Shalom klubot, a KZSH-t támogatták: Navon család (Bnei Brak), Mondschein család (Ashkelon) és anonimításukat kérő adományozók. Köszönjük.

✧ Dr. Novák Tamás vezetésével két csoport - katolikus teológus hallgatók - gyermekekkel látogatott a Menházba júliusban.

✧ Új képkereteket szereztünk be, melyekben a közelmúlt eseményeit ábrázoló fotókat helyezünk el a Menház folyosóján.

✧ A Komáromi Zsidó Hitközség 150 db feliratos kipát rendelt egy zsolnai cégtől, melyet majd az épület látogatói kapnak.

✧ A Spitzer Béla Kiskönyvtár magyar és szlovák nyelvű kiadványokkal gazdagodott.

✧ Számos katalógus, ajánlat érkezett hozzánk a nyári hónapokban (pl. a bécsi Lauder Business School főiskola képzési ajánlata), az anyagok a KZSH titkárságán megtekinthetők.

✧ Debrecenben, a magyarajkú hitközségek konferenciáján Haas Judit irodavezető és Paszternák Tamás koordinátor képviselték a KZSH-t.

-p-

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – széfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám:** EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

„Jövőre Jeruzsálemben!” 2010

Országjáró oktatási program

A Komáromi Zsidó Hitközség 2010 tavaszán izraeli utat szervez a budapesti Aviv Travel utazási iroda közreműködésével megfelelő számú érdeklődő (minimum 15 fő, maximum 50 fő) esetén. Az egyhetes, önköltséges utazás során terveink szerint végigjárjuk az ország jelentősebb nevezetességeit, találkozunk a városunkból elszármazottakkal. Az útra bárki jelentkezhet vallási hovatartozástól függetlenül. Kérjük az érdeklődőket, hogy előzetes részvételi szándékukat minél hamarabb jelezzék a kile@menhaz.sk címen vagy a KZSH titkárságán.

A program ára 1200 EURO/ fő. A részvételi díj az alábbi szolgáltatásokat tartalmazza:

- utazást Komárnóból Budapestre és vissza,
- repülőjegyet reptéri illetékkel,
- 4 éjszaka szállást Jeruzsálemben a 4 csillagos Prima Royale Hotelben (kétágyas szobában),
- 3 éjszaka szállást Tel-Avivban a 4 csillagos Grand Beach Hotelben (kétágyas szobában),
- reggelit és vacsorát,
- a programban felsorolt kirándulásokat magyar nyelvű idegenvezetővel,
- transzfereket légkondicionált buszokkal,
- az autóbuzsós belföldi utazásokat Izraelben.

Az Utasbiztosítást mindenki egyéni leg intézi, az Aviv Travel felajánlja a szolgáltatást.

Tervezett program, amely még változhat:

2010. április 14., szerda /Shalom Izrael/

5:30 Indulás Komárnóból Budapestre
8:00 Találkozó a budapesti Ferihegy 2/B terminál az ELAL légitársaság pultjánál.

10:45 Utazás Tel-Avivba az ELAL menetrendszerinti járatával

14:55 Érkezés Tel-Avivba

Transzfer Tel-Avivból Jeruzsálembé légkondicionált busszal

17:30 Szállodai szobák elfoglalása (Hotel Prima Royale Jerusalem 4*), cím: 3 Mendele Street Jerusalem, Jerusalem, Israel, Web: http://www.prima-hotels-israel.com/prima_royale.htm

18:00 Délutáni séta Jeruzsálemben

20:00 Vacsora

21:00 Üdvözlés a Szentföldön – útindító közös beszélgetés

Szállás: Jeruzsálem

2010. április 15., csütörtök /A múlt nyomában/

7:30 Reggeli

8:30 Egész napos kirándulás a Massadára és a Holt-tengerhez magyar nyelvű idegenvezetővel. Fürdőzési lehetőség a Holt-tengerben (szabad strandon).

17:00 Visszatkozás Jeruzsálembé.

19:30 Vacsora

Szállás: Jeruzsálem

2010. április 16., péntek /Közösségünk története/

7:30 Reggeli

8:30 Dél előtt látogatás a Yad Vashem Múzeumban és Herzl Tivadar sírjánál, az Olajfák hegyének megtekintése magyar nyelvű idegenvezetővel. Délután séta Jeruzsálem óvárosában.

18:00 közös Kiblat Shabat – szombatfogadás és tanítás az ünnep hagyományairól A szombat és a zsidóság címmel

20:00 Vacsora

Szállás: Jeruzsálem

2010. április 17., szombat /Élvezd a Shabatot!/

Részvétel a reggeli imán (opcionális)

9:00 Reggeli

10:00 Szombati tanulás: Jeruzsálem, világvallások Szent városa

15:00 Élet az új hazában I. - találkozó Komárnóból elszármazott hittestvéreinkkel

20:00 Yom Hazikaron megemlékezés és A modern izrael története című előadás

Szállás: Jeruzsálem

2010. április 18., vasárnap /Yom Hazikaron – az emlékezés napja/

7:30 Reggeli

8:30 Egész napos kirándulás, mely során megállunk a Jordán folyó völgyé-

ben, ellátogatunk Tibériaszba, a Genézreti-tó partjára, majd felkapaszkodunk Cfatba, a Kabbala városába, ahol tervek szerint megtekintjük a Magyarok Zsidóság Emlékmúzeumát. Cfatról a libanoni határhoz, Rosh Hanikrára utazunk. A Földközi-tenger partján, Haifán át érjük el Tel Avivot. Az út során magyar nyelvű idegenvezető kíséri minket.

18:00 Szállodai szobák elfoglalása Tel-Avivban, (Hotel Grand Beach Tel Aviv 4*), Cím: 250 Hayarkon Street, 63113 Tel Aviv, Web : <http://www.grandbeach.co.il>

19:30 Vacsora

20:30 Izrael 62. születésnapjának ünneplése a Tel Aviv-i Rabin téren

Szállás: Tel-Aviv

2010. április 19., hétfő /Yom Haacmaut – a függetlenség napja/

9:00 Reggeli

10:00 Egy nap Tel-Avivban családi találkozókra, pihenésre...

17:30 Élet az új hazában II. - találkozó Komárnóból elszármazott hittestvéreinkkel

19:00 Vacsora

Szállás: Tel-Aviv

2010. április 20., kedd /A modern Izrael/

8:30 Reggeli

9:30 Tel Aviv-i városnézés és Yaffó művésznegyedének megtekintése magyar nyelvű idegenvezetővel.

17:30 Mit viszek magammal? – útlezáró foglalkozás

19:00 Vacsora

Szállás: Tel-Aviv

2010. április 21., szerda / Ki gépen száll fölébe.../

Reggeli hidegcsomagban

03:30 Transzfer a Tel-Aviv-i Ben Gurion repülőtérre

07:05 Indulás Budapestre az ELAL menetrendszerinti járatán

09:35 Érkezés Ferihegy 2 /B terminálra

12:00 Érkezés Komárnóba

Megemlékezés Izraelben

2009-ben, az elmúlt évekhez hasonlóan ismét összegyűltek az Izraelben élő egykori komáromi és környékbeli lakosok, gyermekeik, unokáik és dédunokáik, hogy megemlékezzenek elpusztított közösségeikről. Az eseményen vendége Chava Baruch volt, aki a Holokauszt komáromi vonatkozásairól tartott előadást.

Barátaim, Társaim Gyászra és Emlékezésre!

Köszöntöm ezen megemlékezés összes résztvevőjét drága családtagjaink meggyilkolásának 65. évfordulóján, az embernek álcázott náci vadállatok és hűséges segítők áldozataként.

Az azóta elmúlt évek nem enyhítettek a súlyos gyászt és mélységes fájdalmat szeretneink vértanúsága miatt. Emlékük nap mint nap eltölt bennünket, reggeltől estig. Megemlékezéseink nyilvános és kollektív kifejezése a nyomasztó gyásznak, amely mindannyiunk osztályrésze.

Minden Széder estén nyomatékosan megemléjtük a zsidógyűlölet történelmét:

részkednénk erről a pódiumról, csak azt remélhetjük, hogy a nagyhatalmak időben megértik, hogy az új Gonosz tervei túllépik a kis Izrael határait és meggátolják őt tervei végrehajtásában, amíg azok csírájukban vannak.

Sajnos, a hírek szerint, Európából, beleértve Magyarországot és Szlovákiát, az anti-szemitizmus és neofasizmus rákja egyre dagad, különböző, ártatlanul hangzó nevek mögött. Amint az Európa Parlament választásának eredménye mutatja, az antiszemitizmus veszélyesen növekszik Európa álamaiban, a Holokausztot – tagadó mozgalmakkal karöltve.

Figyelemre méltó a hír, miszerint az

Weisz Jehosua és családja

„Ez az, ami őseink és a mi segítségünkre volt, mert nem csak egy (Fáraó) állt ki ellenünk, hogy elpusztítson bennünket, hanem minden nemzedékben kiállnak ellenünk, hogy elpusztítsanak...”

Nem túlzok, ha az mondom, hogy a mi nemzedékünkben, napjainkban is, támadt egy új Amalék, Hámán, vagy Hitler, aki prédikál és uszít Izrael elpusztítására, amely az új központja, új reménye Izrael egész népének, néhány évtizeddel a Holokauszt után, amely az egész nemzet pusztításával fenyegetett. Anélkül, hogy a nemzetközi politikába me-

angol oktatásügyi minisztérium, állítólag, törölte volna a Holokauszt oktatását a tanrendből, az egyre növekvő muzulmán lakóinak követelésére, mert azok tagadják a Holokausztot és a tárgy „bosszantotta” őket.

Ezen komor dolgok után, örömmel áttérek biztatóbbakra dolgokra.

A kis komáromi hitközségben, amely csupán 60-70 lélekből áll, élénk kulturális tevékenység folyik, a felújított Menház zsinagógában. Az ünnepeken Budapestről meghívott rabbi tart ünnepi beszédet és mond Kaddist, a kántor pedig elénekli az *Él Malé Rachamim* gyászimát.

A Hitközség évente hagyományos Szédert rendez, amelyben a környékbeli települések zsidó lakói is részt vesznek. Ennek a tevékenységnek a központja és zászlóvivője a nyomtatott újság, a Hitközségi Híradó és az internet weblapja, a Menház, amelyek a zsidó kultúrát és hagyományt hirdetik-terjesztik, messze az ország határain túl.

A magva és éltető ereje mindezen tevékenységnek a Hitközség elnöke, Pasternák Antal úr, Tamás és András, fiaival, akik önkéntes alapon, „kedvtelés-ként”, de magas szakmai színvonalon végzik, áldásos munkájukat.

Nagymegyeren, ahol már egyetlen zsidó sem lakik, a városháza rendez Ázkárát, megemlékezés szertartást, a helyi zsidók deportálásának évfordulóján (idén vasárnap, június 14-én tartotják meg), az Emléktábla előtt. A rendezvényen részt vesz egy rabbi, Budapestről, aki gyászbeszédet tart és Kaddist mond, egy kántor, aki elénekli az *Él Male Rachamim*, gyászimát, a szomszédos hitközségek, Komárom, Dunaszerdahely és Győr képviselői. A polgármester, vagy a város képviselője is mond gyászbeszédet, egy helyi énekkar zsidóvonatozású, vagy akár izraeli dalokat énekel. Majd végül – az Emléktábla megkoszorúzása zárja a szertartást. Ezeket a rendezvényeket évente Varga László, a város történésze tervezi és vezeti. Ő minden tanév eljén Holokauszt emléknapot rendez a középiskolában, ahol mint történelemtanár működik és a Holokauszt tantárgyat is oktatja.

Ezeknek a napoknak a zsidó tartalmát is a Paszternák fivérek nyújtják, miután a napot is velük előre egyeztetik. A megemlékezés befejeztével, a diákok kivonulnak az Emléktáblához, tisztelegnek az áldozatok emléke előtt és megkoszorúzzák a Táblát.

Néhány hónapja Varga Tanár úr, a Holokauszt oktatás kertében egy 80 tagú diákcsoportot vezetett Auschwitz-Birkenau haláltáborba, néhány szülő részvételével, A diákok előzetes kaptak felvilágosítást Paszternák Tamás úrtól, a táborokról és arról, amit látni fognak.

Lám, Nagymegyér is élvezi a gondos fivérek figyelmét! Varga tanár úr kedvesen tudat tevékenységéről, rendszeres e-mail kapcsolatunk keretében.

Remélem, egy év múlva viszont lájuk egymást, még több fiatal résztvevő társaságában és kellemesebb, vidámabb híreket örömmel hallgatunk.

Weisz Jehosua, Izrael

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Megemlékezés Tatabányán a holokauszt Mártírjairól

Túlélő, főjegyző, képviselő, egyetemi tanár, civilek, embermentő leszármazottai, gyönyörű muzsika, versek, felrázó mondatok, ima – köbevésett nevek, több száz - ártatlanoké, akik más jövőt képzeltek, bíztak hazájukban, a haza vezetőiben. El-

bakképzést, származás, vallás szerint kirekeszteni? Vagy egyszerűen közönyösnek maradni vállrandítva?

- 15 éve minden júniusban megemlékezünk a tatabányai Mártírokról.

Megjelölték, bűnbakká tették, ellehetet-

Tatán és Tatabányán is mártírjainkra emlékeztek...

képzelhetetlennek tartották a már érkező halálgyárakról szóló híreket, hisz EMBER ilyet nem tesz.....

Mégis megtörtént. Vajon lennének ma is, akik elkövetnék? Ki merne tiltakozni? Ellenállni? Vagy egyszerűbb sodródni, az „erősebbekhez” tartozni, elfogadni a bűn-

lenítették, kirekesztették, kifosztották, gettókba zárták, megsemmisítő táborokba deportálták őket a honfitársaik, az embertársaik egy gyilkos eszme nevében, ami ma is erőteljes: ez a gyűlölet.

A józanul gondolkodók, a történelemből valamit is tanulók felismerik a pusztításba

torkolló folyamat lépéseit és kötelességüként határozzák meg: tenni kell ellene.

Egy ember a másikra csak akkor nézhet le, amikor kezet nyújt és lehajol érte - emelte ki Molnárné Varga Katalin szervező.

Moravcsik Ágnes, Tatabánya Város önkormányzata képviselője elítélte a kirekesztő zsidó törvényeket és a zsidóság és minden más áldozat értelmetlen elpusztítását.

Krenner Antal a Van Reménység Klub elnöke felhívta a figyelmet a történelem azon hamisítására, amely szerint a Soá nem történt meg; továbbá arra az antiszemita eszmerendszerre és megnyilvánulásaira, amely a modern Európában ismét elharapózott, amely a zsidó állam és polgárai létét ma is veszélyezteti.

Fekete János író, szociálpedagógus, túlélő, aki megjárta a koncentrációs táborok poklát a Hit Gyülekezete felkérésére szolt: a bibliai igazságokról; az embertelenségről, az emberségről. A megemlékezés végén dedikálta Shalom, Barátaim című könyvét.

*„Megáll a nap a delelőn
s dúdolja döngicséli
a legeslegnagyobb öröm
félelem nélkül élni
és ontja ontja sugarát
hogy jutna bár egy résnyi
oda is ahol nem lehet
félelem nélkül élni
oda is ahol nem lehet
félelem nélkül élni” - szavalta Kányádi Sándor versét Andódy Adonika.*

Davidovics László rabbijelölt beszéde zárta a rendezvényt.

Mártírnapi Nagymegyeren

2009. június 14-én, délután 17 órai kezdettel tartották Nagymegyeren a hatodik Mártírnapi ünnepséget. Ebben az évben is a Nagymegyeri Városi Hivatal, a Csemadok Városi Szervezete és a Városi Művelődési Központ szervezésében.

A meghívott vendégek közül megjelent a Komáromi Zsidó Hitközség nevében: Pasternák

Antal elnök Dunaszerdahelyről Kornfeld Tibor és Feldmár Tibor elnökök.

A rendezvény fő szónoka Megyes Pál rabbijelölt volt. A vallási szertartást Biczó Tamás kántor vezette. Mindketten Budapestről érkeztek.

A város vezetői közül jelentek meg: Rudický László polgármester és Mikóczy Dénes alpolgármester. A helyi római katolikus plébános, iskolák igazgatói, a Csemadok vezetőségi tagjai, közel 25-30 polgár. Összesen közel 50-60 személy jelenlétében történt a megemlékezés a városi művelődési központ oldalfalán elhelyezett emléktáblánál.

A program a korábbi évek forgatókönyve szerint zajlott. Bevezetőben közreműködött a Bárdos Lajos Énekkar és Zakál Gyula versmondó. A megemlékezést Varga László

tanár vezette. Weisz Jehoua Herman az egykori nagymegyeri polgár, a vészkorszak túlélője az idén is levélben üdvözölte a megemlékezés résztvevőit. Ebben többek közt megállapította:

„Mindezen fájdalmas gondolatok mellett, köszönetemet óhajtom kifejezni Nagymegyeri városának és mindazoknak, akik ezt a komor rendezvényt előkészítették és megvalósították, szeretett családtagjaink emlékére.”

A mártírokról Megyes Pál rabbijelölt emlékezett meg a szertartást pedig Biczó Tamás kántor végezte. A befejező részben a zsidó hitközségek vezetői, a város vezetői, a Csemadok, az iskolák és magyar párt (MKP) helyi elnöke tisztelt meg az emléktábla előtt.

A megemlékezés a záróimával, illetve az énekkar fellépésével zárult.

Varga László, Nagymegyer

A dunaszerdahelyi hitközség megemlékezett

A szlovákiai városban a Jehuda Aszád téren emlékeztek meg a közel 3500 mártírról, valamint az elmúlt esztendő 15 elhunytjáról.

szágról Schweitzer József nyug. orsz. főrabbi és felesége, a Mazsihisz részéről az Einhorn László vezette küldöttség. Az előljáró üdvözölte Hájos Zol-

legidősebb túlélők. A gyászbeszédek felváltva szlovák és magyar nyelven hangzottak el.

Kornfeld Tibor elnökségi tag hangsúlyozta, hogy drága elődeinkhez és hagyományainkhoz mindig hűek maradunk, és azokra is hálával gondolunk, akik a rémület idején életüket kockáztatva segítették a közösség tagjait. A gyilkosokat pedig semmi sem igazolja gaztetteikért. Beszédet mondott még a polgármester, a megyei önkormányzat képviselője az SZZSH elnöke.

Külön említést érdemel Kertész Licike levele Izraelből, amelyet Vadász Magda, a budapesti Bné Brit alelnöke olvasott fel. Írásában a második generáció szemszögéből értékelte szülei elbeszélését városunk zsidó életének múltjáról.

Már hagyományosan a nap fénypontja Schweitzer professzor beszéde volt, aki figyelmeztetett, hogy a múlt nem felejtendő tanulság, a véres valóság és az erkölcsi mocskok világáról nem szabad hallgatni! Végül megáldotta a gyászmemorialis minden résztvevőjét, felekezetre és nemzetségre való tekintet nélkül.

A Kél máé ráchámim és a Kádis után a gyászolók megtekintették az „Emlékezés a dunaszerdahelyi zsidóság történetére” című kiállítást, majd a meghívott vendégek részt vettek a polgármester fogadásán.

**Feldmár Tibor,
Kornfeld Tibor**

Emlékezők Dunaszerdahelyen

Feldmár Tibor előljáró üdvözölte a megjelentet a szlovák és az izraeli himnuszok elhangzása után, melyeket a Bárdos Lajos nagymegyeri vegyes kar adott elő, Orsovics Yvett vezényletével.

A számos külföldi vendég között ott volt Cháim Léwy izraeli konzul, Donáth Imre, Szlovákiai németországi tiszteletbeli konzulja, valamint Kubáni Viliam (Nagyszombati megye), Magyaror-

tánt polgármestert, az alpolgármestereket és a képviselő-testület tagjait. A Szlovákiai Zsidó Hitközségek központi szövetségének képviselőjében Frantisek Alexander jelent meg. Részt vettek még a történelmi egyházak, a külföldi és a szlovákiai testvérhitközségek delegáltjai, Gara István győri kántor és Zeev Stiefel póstyáni rabbi.

A 6 millió áldozat emlékére 6 emlékfáklyát gyűjtöttek meg vendégeink és a

Látogatók a Menházban

A nyár folyamán Vép város nyugdíjas klubjának tagjai keresték fel a Menházat, Varga Gyula, polgármester és Mezei Péter vezetésével. Az érdeklődőket Paszternák András köszöntötte a zsinagógában, majd a Schitzer Ármikromúzeumban és a Wallenstein Zoltán teremben kalauzolta vendégeinket. A nyugdíjas klub egy barches takaróval ajándékozta meg közösségünket.

Július elején Ágnes és Smuel Navon, a szarvasi tábor egykori kóserági felügyelői, Ági néni és Smuel bácsi látogatott el Komáromba. A város környékét és a belvárost bejárva vendégeink megnézték, hogy szépül hitközségünk székháza a Menház felújítását örömmel nyugtázták. Két kóser mezűzét kaptunk tőlük ajándékba. Köszönjük!

Vépiek a Menházban

Turai János kitüntetése

Podmaniczky-díjat kapott Turai János, a Váci Zsidó Hitközség elnöke a helyi zsinagóga felújításáért. Az elismeréshez ezúton gratulálunk!

**Ági néni
és Smuel bácsi
Paszternák
András
társaságában
a zsinagógában**

STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!

Szalai Anna (szerk.): Hágár országa. A magyarországi zsidóság – történelem, közösség, kultúra.

Budapest: Antall József Alapítvány – Kossuth Kiadó 2009, 306 o., ill.

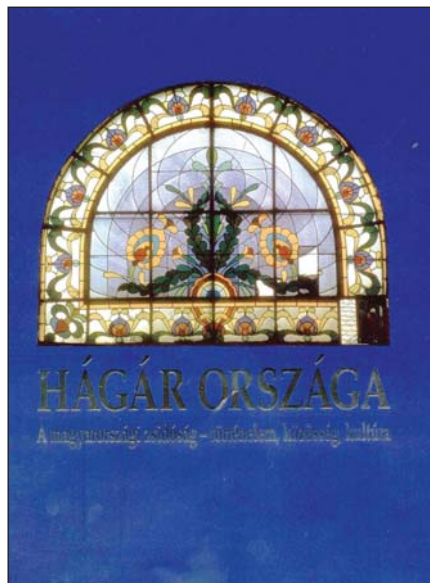
Ünnepélyes keretek között 2009. április 24-én Budapesten, az „Együttélés – Kisebbség és többség a Kárpát-medencében” címmel a zsidó–magyar együttélésről rendezett szimpóziumon mutatta be Sólyom László köztársasági elnök a magyarországi zsidóság történelmét és kultúráját bemutató *Hágár országa* c. reprezentatív kötetet, amely eredetileg angol nyelven jelent meg Izraelben 2002-ben, a Tel Aviv-i Diaszpóra Múzeum kiadásában.

Fontos hangsúlyoznunk, hogy a könyv kiadásának egyik kezdeményezője a néhai Antall József, Magyarország rendszerváltás utáni első szabadon választott miniszterelnökének fia, s az édesapjáról elnevezett alapítványnak köszönhetően jelenhetett meg ilyen szép kivitelben. (A néhai miniszterelnök édesapja, id. Antall József a második világháború idején lengyel és zsidó menekültek ezreit mentette meg, míg aztán 1944-ben ő maga is a Gestapo fogságába került).

A könyv címe: *Hágár országa* a „Duna mentén elterülő Magyarországot” jelenti. Az Európa-szerte szétszórta élő zsidóság körében a középkorban az volt a szokás, hogy az ott élő népek nevét egy őszösvetségi személy nevéhez kapcsolták. Hágár Ábrahám első gyermekének, Izmaelnek volt az anyja, s hangzásban nagyon közel állt hozzá a Hungária.

A gazdag képanyagot tartalmazó kötetben több mint harminc írást olvashatunk több neves szerző tollából. A zsidóság történetét több időszakasz tükrében tárgyalja a kötet: a **kezdetektől 1849-ig** (Haraszti György: *A Kárpát-medencei zsidóság rövid története a kezdetektől a középkori magyar állam bukásáig*, valamint *A magyarországi zsidóság rövid története a török hódoltság és az újratelepülés korában (1541–1790)*, Slomo Spitzer: *A hét[az Esterházy birtokhoz tartozó Kismarton, Nagymarton, Sopronkeresztúr, Boldogasszony, Köpcsény, Lakompak és Kabold] község zsidóságának krónikája*, Prepuk Anikó: *A felvilágosodás, a liberalizmus és a nacionalizmus hatása a magyaror-*

szági zsidóságra), **1849-től 1920-ig** (Rafael Vágó: *Antiszemizmus a szabadságharc bukásától az Osztrák-Magyar Monarchia bukásáig*), a **két világháború közti évek** (Rafael Vágó – Frojmovics Kinga: *Antiszemizmus a két világháború között*), valamint a **második világháború utáni időszak** (Kovács András – Andor Eszter: *Zsidók a második világháború utáni Magyarországon*, Nomi Gur: *Egy nemzedék szembesül identitásával*). Külön tematikus blokkot alkot a **Holokauszt** (Rafael Vágó – Frojmovics Kinga: *A holokauszt Magyarországon*), valamint a **közösségi élet és oktatás** (Felkai László: *A magyarországi zsidó iskolák*, Arie Lewy: *A magyaror-*

szági zsidó iskolák héber nyelvkönyvei, Cvi Moskovits: *A 19. és 20. századi magyarországi jesivák*, Frojmovics Kinga: *Egy megvalósult ígélet: a haszidizmus rövid története Magyarországon*, valamint *Hármas út: a magyarországi zsidóság irányzatai szétválásuktól kényszerű egyesülésükig*, Schweitzer József: *Rabbiképzés Magyarországon és az Országos Rabbiképző Intézet*, Frigyesi Judit: *„Zene” a hagyományos zsidó vallási életben*, Klein Rudolf: *Magyarországi zsinagógák, rövid áttekintés a középkortól napjainkig*), a **cionizmus** (Haja Harel: *Herzl és magyar barátai Párizsban, 1891–1895*, David Giladi: *A ma-*

gyarországi zsidók és Erec Izrael, Novák Attila: *Cionizmus a két világháború között Magyarországon*, Rafael Vágó: *Zsidó önvédelmi szervezet az első világháború végén*), valamint a **kultúra** (Gazda István: *Néhány neves múltbeli magyarországi zsidó tudósról*, Bíró Róbert: *Magyarországi zsidó sportolók*, Buzinkay Géza: *A zsidóság jelenléte a magyar újságírásban*, Szalai Anna: *Zsidó írók és zsidó témák a magyar irodalomban a 19. század negyvenes éveitől a holokausztig*, Gajdó Tamás: *Thália szolgálatában*, Simon Mihály: *Zsidó fényképészek Magyarországon*, Nemeskürty István: *A mozgókép bűvöletében*, Frigyesi Judit: *Világi zsidó zenészek Magyarországon*, Porscht Frigyes: *A magyarországi zsidó képzőművészet*). Ugyancsak két külön blokkba sorolta be a szerkesztő a **Budapest** (Karády Viktor: *A budapesti zsidó polgárság*, Dov Landau: *A budapesti ortodox közösség*, Klein Rudolf: *A magyarországi zsidóság és a magyar építészet*) és a **vidék zsidóságával** foglalkozó írásokat (Rafael Vágó: *Zsidóság a Trianon előtti nemzetiségi területeken*, Karády Viktor: *A vidéki zsidóság*, Rékai Miklós: *Zsidó esketési szokások Kárpátalján*, Szabó Vera: *A jiddis Magyarországon*).

A tartalmi felsorolásból kitűnik, hogy a kötet valóban átfogó képet ad a magyarországi zsidóságról, ezt a könyv – ahogyan azt Sólyom László köztársasági elnök is hangsúlyozta a bemutató alkalmával – elsősorban a nemzsidóknak szól. Komárommal kapcsolatban Haraszti György: *A Kárpát-medencei zsidóság rövid története a kezdetektől a középkori magyar állam bukásáig* c. tanulmányából megtudhatjuk, hogy az első komáromi zsidó közösség a 13. század során alakult ki (14. o.). Gazda István: *Néhány neves múltbeli magyarországi zsidó tudósról* c. írásában említi a Komáromban született Arányi Lajos (1872 - 1887) orvost, a Magyar Tudományos Akadémia tagját, aki a kórhonctan első oktatója és meghonosítója volt Magyarországon s egyben kiváló művelődéstörténész és régész is volt (217. o.).

(Folytatás a 8. oldalon)

Hágár országa

(Folytatás az előző oldalról)

A komáromi Klapka téren álló sarokház falán a Szlovákiai Magyar Egészségügyi Társaság és a Magyar Egészségügyi Társaság e neves orvost ábrázoló domborművet is tartalmazó emléktáblát avatott születésének 195., s halálának 120. évfordulója évében, 2007-ben. Ekkor szervezték meg első alkalommal az Arányi Lajos nevével fémjelzett két-napos nemzetközi tudományos tanácskozást. Bizonyára kevesen tudják róla Komáromban, hogy ő is zsidó származású volt.

A kötethez Elie Wiesel, az 1986-ban Nobel-békedíjat kapott író írt kétoldalas beköszöntőt, s ugyancsak az ő tollából származnak a kötet hátsó borítóján olvasható sorok: „A magyarországi zsidóknak minden okuk megvolt a büszkeségre. A zsidó könyvek bővelkednek példákban. Vallási gondolkodók, társadalomkritikusok, tudósok, újságírók, orvosok, a zsidóság látnokai, a törvény értelmezői, a zsidóság védelmezői, harcos politikusok, művészek, zeneszerzők és zenészek voltak közöttük. Ebben a könyvben, mely jóllehet, megkésve, összehozza őket, és kegyelettel adózik emléküknél, az őket megillető helyre kerülnek.”

A kötethez Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke írt előszót, többek közt a következő gondolatokat osztotta meg az olvasóval:

„...az emberi gonoszság és butaság, a hatalom és a mindentudás vágya és illúziója a bűnbeesés óta kíséri az emberiséget. Hamis ideológiák áradatával

buzdítja és kényszeríti a népeket, hogy kudarcaik, sikertelenségeik okát másokon bosszulják meg. (9. o.)....

A kollektív bűnösség, a bűnrehajlás általánosítása a történelemben mindig vérfürdőhöz vezetett. A jelzőkkel való dobálózás, a felelőtlen, általános kijelentések a gyűlölet forrásai, hisz a verbális erőszak is megnyomorít. A szó hatalmával bánni az írástudók felelőssége. Ezért nem kisebbíthetjük azon - elsősorban értelmiségi, politikai - körök felelősségét, akik „árulásukkal” a múltban és a jelenben egyaránt okoztak és okoznak óriási károkat feszültségek szításával és fenntartásával”. Csak egyetérteni tudunk a Pálincás József által leírt gondolatokkal. Valóban itt lenne végre az ideje, hogy az írástudók és politikusok, s mindazok, akiknek ez erkölcsi kötelessége lenne, nyíltan is elítélnék a Magyarországon egyre erősödő antiszemizmust és az egyre hangosabb és mérészebb gyűlöletkeltő csoportosulásokat. Az indulatok már nagyon elszabadultak, hiszen a kötet megjelenése óta eltelt nagyjából két hónap alatt is sokat romlott a helyzet: a feszültség tovább nőtt, s egy bizonyos szélsőjobboldali párt 3 képviselőjét a magyar szavazók bejuttatták az Európai Parlamentbe. Szeretnénk remélni, hogy a szóban forgó kötetet bemutató köztársasági elnök is felemeli végre szavát a szélsőségek ellen, s azt a félkatonai szélsőséges szervezetet is elítéli végre egy nyilatkozatban, amelynek tagjai az elnöki palota ablaka alatt tették le esküjüket.

L. Juhász Ilona

Kehila és Kehila Haver díjak

(Folytatás az 1. oldalról)

L. Juhász Ilona

A komáromi Fórum Kisebbségkutató Intézet etnológusa, a régió zsidó temetőinek dokumentálása és kutatása, a Hitközségi Híradó könyvajánló rovata vezetése terén végzett munkája elismeréseként

Beró László és Blaskó József

A Jókai Mór Gimnázium (Dél-Komárom) történelemtanárai a Holokauszt oktatás, vándorkiállítások fogadása terén végzett többéves, kiemelkedő munkájuk elismeréseként

Ács Városért Társaság - dr. Petrasovits Anna elnök

Az ácsi zsidó közösség múltjának példamutató felkutatásáért, a helyi Holokauszt emlékmű felállításának kezdeményezéséért

Adományok

Kedves Paszternák Úr,

Mellékelem szerény, ünnepi hozzájárulásunkat a Hitközség és a Menház áldásos tevékenységéhez, a zsidó kultúra és az örökéletű zsidó hagyomány terjesztése és ébrentartása terén. Kívánunk sok sikert és egyre növekvő közönséget szép, tanulságos rendezvényeikhez és sok hűséges olvasót a Híradónak, az újjáéledő hitközségi élet közép-európai kétnyelvű szöcsövének, mondhatnám, haronájának.

Önnek és munkatársainak pedig egy kellemes és vidám Peszachot kívánunk.

Weisz Chaja/Ilonka és Jehosua

2009. április

Dear Mr. Pasternak,

Please, receive my modest donation to the benefit of the Jewish Community of Komárom and the restored Synagogue, the Menház, where the cultural activity takes place.

I thank you for your devoted work in keeping the memory of the Jewish Community of Nagymegyér, in cooperation with Mr. Varga.

My best wishes and my high esteem for your coworkers in Komárom.

Dr. Avraham Weiss

Fordítás az eredeti, angol szövegből

Kedves Paszternák Úr,

Kérem, fogadják szerény adománymomat a komáromi Hitközség és a felújított zsinagóga, a Menház javára, ahol az egész kulturális tevékenység folytatódik.

Köszönöm odaadó munkájukat a nagymegyéri zsidó hitközség emlékének fenntartásáért, Varga tanár úrral karöltve.

Kérem, tolmácsolják legjobb kívánságaimat és nagyrabecsülésem munkatársainak Komáromban.

Dr. Avraham Weiss

Kile Kaleidoszkóp

Elhunyt Vadász Ferenc újságíró

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy budapesti olvasónk, a komáromi származású Vadász Ferenc, életének 93. évében hosszantartó betegségben elhunyt. 1916. június 22-én született városunkban, fogtechnikusnak tanult, majd újságíróként dolgozott, több könyve is megjelent.

A család gyászában osztozunk!

a Hitközségi Híradó szerkesztői

Búcsúzunk

Zürichben hosszantartó súlyos betegségben elhunyt rendszeres olvasónk, Sebestyén András. Emlékét megőrizzük.

a HH szerkesztői

A KZSH titkárságának hírei

★ Szeptember 1-jén és 15-én (kedd) a KZSH titkársága állami ünnepek miatt zárva tart.

★ Szeptember 18-án (péntek) Erev Rosh Hasanahkor és 28-án Jom Kippurkor (hétfő) az iroda szintén zárva tart.

★ Haas Judit irodavezető hétfőn 15:00-17:00-ig és csütörtökön 10:00-12:00-ig várja az ügyfeleket. Egyéb időpontokat a 00421-35-7731-224-es számon, illetve a menhaz@menhaz.sk címen lehet egyeztetni.

A Menház felújításának hírei

A nyári szünet hónapjaiban új padlót kap a Menház folyosója teljes hosszában. A tervezett mellékhelyiség felújítására a szakemberek nyári szabadságolása miatt csak az őszi ünnepek után kerülhet sor. A pályázati támogatások átutalásától függően ekkor folytatódhat a külső felújítás is.

Az Eötvös utca 9 hírei

Korábbi számunkban beszámoltunk arról, hogy a KZSH felmondott a ház nem fizető bérlőjének. Az alagsori kárpitos üzem használói július elején távoztak nagy tartozást és még nagyobb rendetlenséget hagyva maguk után. A helyiségek kitakarítása tekintettel a többi lakóra elengedhetetlen volt. 6 konténer szemetet szállítottak el a házból. A munkálatok 600 EUR előre nem tervezett költséget jelentettek kis közösségünknek. A KZSH mindent megtesz az elmaradt bérleti díj és a felmerült kiadások behajtásáért.

Nyertes pályázat

A budapesti Balassi Bálint Intézet támogatásban részesítette a KZSH, a Magyar Nyelv Éve 2009 program keretében benyújtott, „Magyarok voltak ők is...” című pályázatát, ennek keretében januárig kulturális programokkal találkozhatnak.

Szukkoti sátor

A budapesti Frankel zsinagóga egy 15 személyes, jó állapotban levő szukkoti sátorat ajándékoz a KZSH-nak. Az ide szállítás nyár végéig megtörténik. Idén hosszabb kihagyás után újra közösen ünnepeljük a Sátoros ünnepet Komáromban, a Menház kertjében felállított sátorban. Köszönjük!

Csokoládés lepény és a naplemente

Nurit barátnőm meghívott délutáni kávéra, ajánlottam, hogy sütök valami finomat. Kis gondolkodás után csokoládés lepényt választottam, tudva, hogy a csokoládét mindenki szereti. Nemrég olvastam, hogy a csokoládéban található antioxidáns flavonoidoknak jótékony hatásuk van a szívre, az érrendszerre és a hangulatra. Szóval a csokis sütemény jobb, mint akármilyen gyógyszer.

Nuritnál találkoztam Orit barátnőnkkel. A férje elvesztette munkahelyét, mesélte szomorúan.

A mostani válságos helyzetben nehéz lesz új munkahelyet találnia. Próbáltuk megnyugtatni és felvidítani, re-

mélve, hogy a tehetséges emberek mindig találnak helyet.

Az kávé és a lepény az asztalon várt ránk, de a beszélgetés közben majdnem elfeledkeztünk róla. Egy percre csöndben lettünk, nyugat felé néztünk. A tizedik emeleti erkélyéről a naplementében gyönyörködtünk. A mélykék tenger és a tűzszínű napgolyó, különlegesen hatott ránk. A világszépnek tűnt és a problémák eltörpültek. A kávé és a sütemény finomak voltak. Orit könnyes szemmel, de már mosolyogva vett magának még egy szelet lepényt és Scarlett O'harát idézve mondta: "Elvégre holnap az már egy másik nap."

Csokoládés lepény:

6 tojás,
30 dkg cukor,
15 dkg lágy csokoládé,
20 dkg vaj,
15 dkg liszt,

A 6 sárgáját a lágy csokoládéval és a cukorral simára keverjük. A fehérjét kemény habbá verjük és a liszttel a sárgája-csokoládé keverékhez adjuk. Vajjal kikent tepsibe öntjük vékonyra vágott mandulával vagy dióval meghintjük. Előre bemelegített sütőben 40 percig sütjük.

Jó étvágyat!

Orna Mondschein
Ashkelon, Izrael

Yom Jerusalajim Komáromban

2009. május 27-én első alkalommal szervezett összejövetelt Yom Jerusalajim – Jeruzsálem Napja alkalmából a Komáromi Zsidó Hitközség. A zászlókkal feldíszített Wallenstein Zoltán teremben Paszternák Tamás, koordinátor köszöntötte a megjelenteket. Megyes Pál, az OR-ZSE hallgatója képekkel tarkított előadása során számolt be jeruzsálemi élményeiről. Szólt a város múltjáról és jelenéről is. Miriam Neiger-Fleischmann, komáromi születésű, Jeruzsálemben élő festőművésznő a művészet és a város kapcsolatáról beszélt. Különböző korok művészeti alkotásain keresztül ismerhettük meg a település történelmét. A mozaikok, festmények világából az irodalom területén folytattuk virtuális kirándulásunkat.

Gantner Ádám Ősz Jeruzsálemben című kötetét mutatta be, megosztva a megjelentekkel Izraelben átélt kalandjait. Előadóink válaszoltak az érdeklődők kérdéseire. Reméljük, programokkal sikerült közelebb hozni a Shalom klub látogatóihoz Jeruzsálemet.

Jeruzsálem egy új bevándorló szemével – Megyes Pál előadása

Miriam Neiger-Fleischmann a művészetek és a város kapcsolatáról beszélt

Gantner Ádám saját művéből olvasott fel

NOVEMBER 22., 18 ÓRA
DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA

Jótekonysági koncert
"Az Élet Menete
Alapítvány" javára

Az est fővendégei:
Bródy János,
Fegyva
(Jávori Ferenc,
Budapest
Klezmer Band),
Mahó Andrea,
Somló Tamás
és Cipő
(Bódi László,
Republic),
a 2008. évi
jótekonysági
koncert
közreműködő
művészei.

A jegyek 4200 Ft (barack)
és 6800 Ft (földszint)
árán megvásárolhatók az
Alexandra Könyvesház-
ban (Károly körút, Nyugati
tér), valamint az Interticket
jegyhálózataiban.

Kérjük kedves
leíró vendégeinket,
hogy befűtés
legyenek kedvesek
magukkal hozni!

www.eletemenete.hu

Prekser

és vendégei

Falusi Mariann Hegedűs D. Géza Szabó Tamás

Gabó

11. ZSIDÓ NYÁRI FESZTIVÁL

2009. augusztus 30 – szeptember 6.

DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA

Szefárd varázs – Palya Bea estje
augusztus 30.

Dalok Jeruzsálemből – Timna Brauer
és az Elías Meiri Ensemble
szeptember 2.

A Budapest Klezmer Band
és a Judrom együttes koncertje
Vendég: Klein Judit
szeptember 3.

RUMBACH UTCAI ZSINAGÓGA

Kárász Szilvia és a Solti Kamara-
zenekar Händel-estje
augusztus 30.

Héber dallamok – Korcsolán Orsolya
koncertje
szeptember 3.

GOZSDU UDVAR

Könyves kirakodóvásár
és utcaszínház
augusztus 29. – szeptember 1.

SYMBOL BUDAPEST

Rande-Jew a Symbolban:
Lakat&kulcs party
Sztárvendég a Vodku
szeptember 5.

Megakoncert – Király Linda, Viktor
és Benjamin koncert
Ingyenes koncert - a toleráns együttélés jegyében
szeptember 6.

URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZ

Örömmzene – Horgas Eszter
és a Class Jazz Band koncertje
augusztus 30.

Retro Dívák
Bódy Magdi, Rácz Kati és Falusi Mariann koncertje,
közreműködik: Rátónyi Róbert és együttese
szeptember 2.

Compas Dance Company
Izraeli flamenco táncegyüttes
szeptember 3.

A vágy muzsikál – Szalóki Ági
Karády-estje
szeptember 5.

JEGYEK KAPHATÓK:
az **INTERTICKET** hálózatában,
valamint az interneten:
www.interticket.hu

INFORMÁCIÓ: Fesztivál Jegyiroda,
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon: 413-5531 | Fax: 462-0478
E-mail: zsikk@aviv.hu

A Zsidó Nyári Fesztivál rendezője:
Budapesti Zsidó Hitközség Idegen-
forgalmi és Kulturális Központja.
A szervezők a műsorváltoztatás
jogát fenntartják!

www.zsidonyarifesztival.hu

Múzeum dr. Šimona Adlera v DOBREJ VODE

Nachádza sa v rekonštruovanom rodnom dome tohoto židovského historika a rabína v Dobrej Vode pri Hartmaniciach - v okrese Klatovy. Je venované pamiatke 110-tich zaniknutých komunít v západočeskom pohraničí a originálnou formou zoznamuje so životom židovskej menšiny na Šumave.

Súčasťou expozície je aj rekonštruovaná pôvodná košer porážka a interiér pošumavskej krčmy. Predposlednú časť na unikátnych exponátoch predstavuje návštevníkovi predovšetkým židovské sakrálne predmety zo zbierok Západočeského múzea.

Dokumentácia života židovskej rodiny je rozdelená na najdôležitejšie medzníky: narodenie, obriezku chlapcov, bar-

znanie mnohonárodnostného obyvateľstva Šumavy a ukazuje, že ľudia rôzneho vyznania a rôznych národností žijúci v jednom geografickom prostredí môžu tvoriť jednotnú komunitu, pokiaľ sa nestanú predmetom politickej manipulácie.

Pokiaľ teda budete mať cestu na Šumavu a zaujíma vás jej dávna a bohatá história, zastavte sa v Dobrej Vode pri Hartmaniciach a doprajte si prehliadku Múzea Dr. Šimona Adlera. Návštevná doba :

Utorok - Nedeľa od 9:00 do 17:00 hod. (s polhodinovou obedňajšou prestávkou).

V blízkosti Múzea Dr. Š. Adlera (50m) sa nachádza kostol sv. Vintíře, ktorý ako jediný na svete má unikátny sklenený ol-

je, že napomáha pri liečení zraku a iných neduhov.

V blízkych Hartmaniciach je možno navštíviť novozrekonštruovanú Horskú synagógu.

Ďalšie informácie nájdete na www.zcm.cz.

Ing. Miroslav Baránek
vedúci Múzea Dr. Š. Adlera

Ocenení cenou Kehila Haver

(Pokračovanie zo strany 1.)

Ilona L. Juhász

Etnologička komárňanského Fórum inštitútu pre výskum menšín, ako uznanie za dokumentáciu a výskum židovských cintorínov v regióne, za prácu vykonávanú v oblasti vedenia knižnej rubriky Spravodajca náboženskej obce.

László Beró a József Blaskó

Učiteľia dejepisu na Gymnáziu Móra Jókaiho v Komárne (MR), ako uznanie za ich vynikajúcu viacročnú prácu vo vzdelávaní o holokauste a prijímania putovných výstav.

Dr. Anna Petrasovics

Predsedička Združenia mesta Ács, ako uznanie za príkladný výskum dejín židovskej komunity v meste Ács a za iniciáciu postavenia miestneho pamätníka Holokaustu.

Správy o Ulici Eötvösa číslo 9

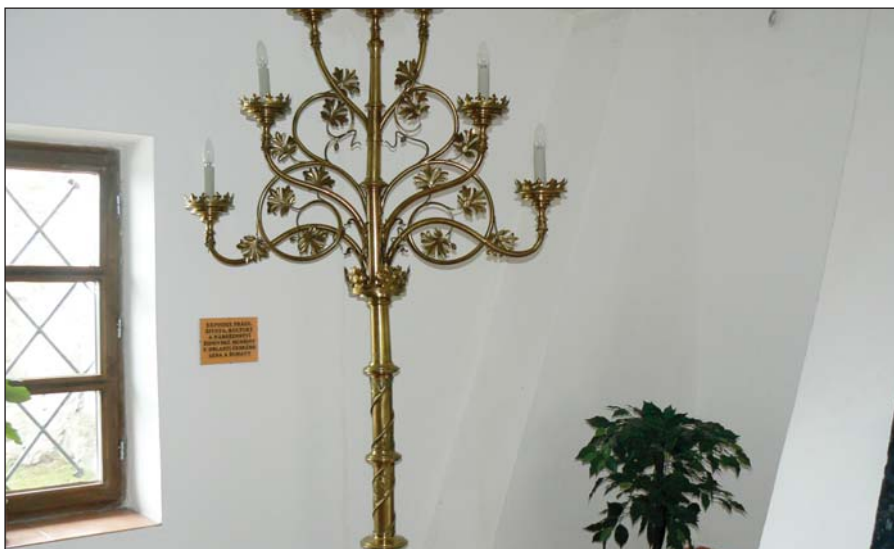
V predchádzajúcom čísle sme vás informovali o tom, že ŽNO v Komárne dala výpoveď neplatiacemu nájomníkovi. Čalúnnická prevádzka sa s veľkým dlhom a ešte väčším neporiadkom odsťahovala. Vypratanie miestnosti bolo nevyhnutné s ohľadom na ostatných obyvateľov domu. Z budovy odviezli 6 kontajnerov smetí. Práce predstavovali neplánovaných 600 eur z rozpočtu našej malej komunity. ŽNO v Komárne vykoná všetky opatrenia v záujme vymáhania nezaplateného nájmu a vzniknutých nákladov.

micva, svatba a koniec života. Záver expozície tvorí rekonštrukcia interiéru izby, dokumentujúca každodenný život Židov v danom regióne na prelome 19. a 20. storočia.

Poňatie expozície je prínosom pre po-

tár - zhotovený vo forme retabula a krížovú cestu taktiež vyhotovenú zo skla. Je to starodávne pútné miesto, do ktorého každoročne prichádzajú mnohí veriaci z oboch strán hraníc Šumavy. Pri kostole je prameň vody, o ktorom sa tradu-

Medzinárodný seminár o židovskom kultúrnom dedičstve na Slovensku a v Nemecku

Kultúrne a spoločenské aktivity našej komunity obohatil Menorah, n.f. židovského kultúrneho dedičstva, ktorý usporiadal v Bratislave 25. mája medzinárodný seminár o židovskom kultúrnom dedičstve na Slovensku a v Nemecku.

Cieľom podujatia bolo predstaviť odbornej, ale aj širšej verejnosti, rôzne formy integrácie židovských pamiatok do života nemeckej a slovenskej spoločnosti. Vychádzali sme pri tom z úvahy, že budúcnosť slovenského židovského kultúrneho dedičstva je v plnej integrácii bývalých synagóg do lokálnej kultúry miest a obcí. Zároveň zapojenie nášho kultúrneho dedičstva do vzdelávacích aktivít pre mládež je možnosťou ako najmladšiu generáciu zoznámiť s tragickým obdobím holokaustu na Slovensku. A nakoniec treba zdôrazniť, že v mnohých európskych krajinách sú pamiatky tohto druhu významným faktorom turizmu a Slovensko dodnes nevyužíva dostatočne možnosti, ako začleniť tieto pamiatky do ponuky turistického ruchu. Vzhľadom na zložitý politický a historický kontext je spôsob narábania so židovských kultúrnych dedičstvom v Nemecku pre nás mimoriadne zaujímavý a podnetný. Seminár sme preto pripravili ako platformu na výmenu skúseností a priestor na dialóg o možnostiach záchranu židovského kultúrneho dedičstva na Slovensku.

Vďaka veľkorysej podpore Goetheho inštitútu sme do Bratislavy mohli pozvať pracovníkov významných inštitúcií, zaoberajúcich sa touto problematikou, z Berlína a Mníchova. Pomohlo nám aj to, že záštitu nad podujatím prevzala Ústredná rada židov v Nemecku a Ústredný zväz židovských náboženských obcí v Slovenskej republike. Ako účastníkov sme oslovili štátne, regionálne a komunálne inštitúcie, ktoré sú činné v oblasti kultúry, vzdelávania, údržby pamiatok a cestovného ruchu,

spolupracovníkov mimovládnych organizácií, ale aj konkrétnych ľudí, ktorí sa už na revitalizácii židovských pamiatok aktívne podieľajú.

Úvodné príspevky predniesli Dr. Peter Fischer z Ústrednej rady židov v Berlíne a Dr. Maroš Borský zo Slovenského centra židovského kultúrneho dedičstva s tým, že mapovali situáciu pamiatok v oboch krajinách. Dr. Fischer sa pri tom sústredil hlavne na pamiatky a pamätníky v bývalej NDR a predstavil rôzne formy lokálnych a občianskych iniciatív, ktoré viedli k rôznym formám revitalizácie a využitia objektov. Informoval aj o vývoji názorov v tejto oblasti, o spôsoboch financovania, a zvlášť zaujímavé boli skúsenosti so spôsobom posudzovania využitia pamiatok. Slovenskú situáciu priblížil v obsažnej prezentácii Dr. M. Borský.

Seminár potom pokračoval vystúpeniami troch nemeckých expertov na židovské pamiatky. Dr. Hermann Simon, riaditeľ Centrum Judaicum Berlín a zároveň šéf Nadácie Novej synagógy Berlín, predstavil históriu Novej synagógy aj oboch inštitúcií, ktoré vznikli ešte v roku 1988. Potom sa zameriaval na informácie o ich terajších aktivitách, pričom veľmi zaujímavé boli pasáže o činnosti zameranej dovnútra berlínskej židovskej obce. Ide predovšetkým o prekonanie problémov spojených so skutočnosťou, že zhruba 70% členov obce tvoria rusky hovoriaci „noví“ Berlínčania. Riaditeľ Židovského múzea v Mníchove Bernhard Purin prezentoval expozície a činnosť tohto najnovšieho židovského múzea v Nemecku a veľmi podnetne sa zameriaval na vývoj „spracovávaní“ židovskej histórie v Nemecku po vojne a zameranie obsahu a filozofie múzejných výstav venovaných židovskej problematike. Informoval aj o hľadaní nových foriem komunikácie s návštevníkmi. Predstavovanie nemeckých skúseností zavŕšila veľmi dobre prezentácia Dr. Otto Lohra, z mníchovského pracoviska pre nešťátne múzea, ktorý sa venoval problematike revitalizácie židovských pamiatok na bavorskom vidieku a ich integrácii do komu-

nálneho života. Zaujal najmä opisom konkrétnych občianskych aktivít a spôsobov využitia revitalizovaných pamiatok.

Zo slovenskej strany predstavila skúsenosti, problémy a ďalšie zábery pri využívaní židovských pamiatok vo vzdelávaní učiteľov, ako najdôležitejších multiplikátorov vo vzťahu k najmladšej generácii, Dr. Monika Vrzgulová z Dokumentačného strediska holokaustu v Bratislave. Jej vystúpenie v diskusii veľmi zaujímavo Dr. Ružena Kormošová z Gymnázia v Spišskej Novej Vsi, ktorá predstavila svoje aktivity so študentmi školy. Podujatie vôbec sprevádzala veľmi zaujímavá, a ako dúfame aj pre účastníkov prínosná, diskusia. Týkala sa samozrejme problematiky financovania záchranu a revitalizácie pamiatok, kde na rozdiel od Slovenska je v Nemecku výrazný podiel verejných prostriedkov, ale aj konkrétnych otázok spolupráce židovských inštitúcií s občianskymi iniciatívami. Zaujímavé boli aj názory našich hostí na zamerania expozícií o histórii židovských komunít, mieru a spôsoby prezentácie obdobia šoa alebo otázky vysporiadávania sa so vzťahujúcim sa pravicovým extrémizmom a antisemitizmom.

Návštevu vzácných hostí sme využili aj na to, aby sme ich zoznámili s bratislavskými, nielen židovskými, pamiatkami, ako aj so životom a zariadeniami ŽNO. Počas ich pobytu sme mali možnosť viesť celý rad neformálnych rozhovorov, ktoré vytvorili základ pre ďalšiu spoluprácu Slovenského centra židovského kultúrneho dedičstva a Menorah s rôznymi nemeckými inštitúciami. Seminár však vytvoril aj novú platformu pre spoluprácu v rámci Slovenska.

dr. Maroš Borský

Znovuotvorenie Múzea židovskej kultúry v Bratislave

Stála expozícia SNM – Múzea židovskej kultúry bola verejnosti prvýkrát sprístupnená v máji 1993. Expozícia je inštalovaná v priestoroch Zsigrayovej kúrie na Židovskej ulici v Bratislave.

Poslaním múzea je od jeho vzniku vrátiť na Slovensko židovskú kultúru, ďalej ju uchovávať a propagovať. Ukázať, čím žila, ako sa rozvíjala. Pracovníci múzea chceli návštevníkovi priblížiť duchovné bohatstvo židovskej kultúry, ktoré vytvárali aj slovenskí židia. Začínali doslova na zelenej lúke, asi 90 percent exponátov bolo požičaných zo židovských náboženských obcí na Slovensku. V súčasnosti je situácia celkom iná, múzeum je vlastníkom takmer všetkých vystavených exponátov a v jeho archíve sa nachádza aj množstvo písomností.

Postavenie múzea však nebolo vždy ružové. Mnohí možno ani len netušia o existenčných problémoch tejto inštitúcie. Bližšie nám ich priblížia slová riaditeľa múzea profesora Pavla Mešťana: „Takmer osudovou prehrou mohla byť správa, ktorú sme dostali pred niekoľkými rokmi v Poprade. Dozvedeli sme sa, že máme súdnu výpoveď z magistrátu. Múzeum totiž sídlilo v budove, kde bolo prenájaté jedno poschodie a objekt sa mal predať. Ocitol by sme sa na ulici so všetkým, čo sme vybudovali. Pre mňa to bol strašný dátum - o výpovedi mi povedali 25. marca. Práve sme organizovali pietnu spomienku na prvú deportáciu židovských dievčat,

ktoré vlak odviezol z Popradu do Osvienčimu. Či sa to niekomu páči alebo nie, pocítil som v tej chvíli akúsi analógiu. Práve som išiel prednášať o holokauste, o bratí majetkov. Budova na Židovskej nebola naším majetkom, ale je veľmi symbolická. Ide o jednu z dvoch budov, ktorá zostala v bratislavskom židovskom gete. Po poslednej "chytačke" sústredili židov práve tu, odtiaľto odišli do koncentračných táborov. Navyše múzeum na tejto adrese už bolo zabehnuté a v povedomí verejnosti i v zahraničí. Otázka sa vyriešila až po nástupe vlády Roberta Fica. Oslovil som najmä ministra kultúry Mareka Maďariča, ktorý bol ochotný ísť do tohto zložitého zápasu a urobiť maximum. Došlo k výmene budov medzi mestom a štátom, dostali sme aj finančné prostriedky na rekonštrukciu.“

V roku 2008 múzeum zatvorilo svoje brány pre širokú verejnosť. Našťastie sa tak nestalo kvôli výpovedi z budovy, ale rekonštrukcii. Rozšírená expozícia ponúka návštevníkovi dvojrozmerné a trojrozmerné exponáty, ktoré približujú každodenný život židovského obyvateľstva, židovské sviatky, interiér synagógy a osobnosti židovského pôvodu,

ktoré preslávili Slovensko. Okrem toho môže návštevník múzea vzhliadnuť symbolický židovský cintorín a fotografickú výstavu Viery Kamenickej pod názvom Chatam Sofer. Záver expozície je venovaný pamiatke približne 70,000 obetí holokaustu zo Slovenska. Pribudla nám aj výstavná miestnosť, v ktorej je v súčasnosti nainštalovaná panelová výstava s názvom *Riešenie židovskej otázky na Slovensku*. Vernisáž ďalšej fotografickej výstavy autora Michala Vaněka pod názvom *Azerbajdžan – Kaukazskí židia* sa uskutoční 1. októbra 2009. Zábery k výstave vznikli počas autorovej návštevy Azerbajdžanu v roku 2008.

Obnovenú a rozšírenú stálu expozíciu v zrekonštruovanej budove SNM - Múzea židovskej kultúry v Bratislave slávnostne otvorili, 21. mája 2009, predseda Národnej rady Slovenskej republiky Pavol Paška, podpredseda vlády Dušan Čaplovič, minister kultúry Marek Maďarič a exprezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster spolu s generálnym riaditeľom SNM Petrom Marákym. Počas slávnostného otvorenia si táto jedinečná slovenská kultúrna inštitúcia zároveň pripomenula 16 rokov od svojho založenia.

Martin Korčok

Príspevky

V uplynulých mesiacoch nám viacero našich čitateľov oznámilo, že poslali príspevky ŽNO v Komárne, alebo Spravodajcovi náboženskej obce v listoch poslaných poštou. Bohužiaľ, takéto zásielky k nám neprichádzajú, nevieme, kde sa strácajú. **TOUTO CESTOU ŽIADAME CTENÝCH ČITATEĽOV, ABY SVOJE DARY NEPOSIELALI V LISTOCH, PRETOŽE TIE SA NEDOSTANÚ K ADRESÁTOVI.** Odporúčame bankový prevod, alebo pri menších sumách existujú aj iné riešenia, o ktorých sa môžete informovať na adrese kile@menhaz.sk. S Vašou láskavou podporou počítame aj naďalej.

Blahoželáme

rodine Dr. Františka Alexandra, predsedu Ústredného zväzu Židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, pri príležitosti narodenia prvého vnuka Simona. Mazl Tov!

Správy zo sekretariátu ŽNO v Komárne

1. septembra a 15. septembra (utorok) bude sekretariát ŽNO v Komárne zatvorený kvôli štátnym sviatkom. 18. septembra (piatok) v deň Erev Roš Hašana a 28. septembra (pondelok) v deň Jom Kippur bude taktiež sekretariát zavretý.

Judit Haasová, vedúca sekretariátu, očakáva klientov v pondelok v čase od 15:00-17:00 hod. a vo štvrtok v čase od 10:00-12:00 hod. Iné termíny možno dohodnúť na telefónnom čísle 00421-35-7731-224, respektíve na adrese menhaz@menhaz.sk.

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Účty sú v Sk aj v devízach!

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

☆ HH, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a klub Shalom podporili: rodina Navon (B'nei Brak), rodina Moundschine (Ashqelon) a darcovia, ktorí si priali ostať v anonymite. Ďakujeme!

☆ V júli navštívili Menház dve skupiny poslucháčov katolíckej teológie s deťmi pod vedením Dr. Vojtecha Nováka.

☆ Kúpili sme nové rámy na obrazy, do ktorých umiestnime fotografie nedávnych podujatí a tie zavesíme na chodbe v Menháze.

☆ ŽNO v Komárne objednala 150 ks kíp s nápismi od firmy zo Žiliny, ktoré potom dostanú návštevníci budovy.

☆ Malá knižnica Bélu Spitzera bola obohatená o publikácie v maďarskom a slovenskom jazyku.

☆ V letných mesiacoch sme dostali množstvo katalógov a ponúk (napr. ponuka vzdelávania od viedenskej vysokej školy Lauder Business School), materiály si môžete pozrieť na sekretariáte ŽNO v Komárne.

Sukotový šiator

Synagóga Frankel z Budapešti daruje ŽNO v Komárne sukotový šiator pre 15 osôb v dobrom stave. Dodávka sa uskutoční do konca leta. Po dlhšej prestávke budeme tohto roku v Komárne znova oslavovať Sukot v šiatrí postavenom v záhrade Menházu. Ďakujeme!

Správy o rekonštrukcii Menházu

Počas mesiacov letných prázdnin dostane celá chodba Menházu novú podlahu. Plánovaná rekonštrukcia vedľajších miestností sa kvôli letným dovolenkám odborníkov uskutoční až po jesenných sviatkoch. V závislosti od prevodov finančnej podpory z projektov sa môže pokračovať aj vo vonkajšej rekonštrukcii.

SPRAVODAJKA

יה

Európsky deň židovskej kultúry

6. septembra 2009, nedeľa, Komárno

ŽNO v Komárne už od roku 2000 oslavuje každoročne Európsky deň židovskej kultúry celodenným podujatím. Ústrednou témou tohtoročného programu sú židovské tradície a v ich duchu sme pripravili program, na ktorý srdečne pozývame všetkých záujemcov.

10:00 III. Regionálne stretnutie Židovských náboženských obcí a spoločenstiev

Téma: podpora regionalizmu, možnosti spolupráce, budúcnosť obcí

Úloha obce v dnešných dňoch – prednáška budúceho rabína Pála Megyesa

Pál Megyes je poslucháčom Židovskej univerzity v Budapešti, od roku 2008 sa pravidelne zúčastňuje na akciách v našej obci

12:30 Kóšer obed v Menháze (žiadame záujemcov, aby sa vopred prihlásili)

Na našich hostí čakajú predsviatočné gastronomické špeciality rabínovej manželky Biny Stiefel.

13:30 Očakávanie Vysokých jesenných sviatkov – myšlienky piešťanského rabína Zeeva Stiefela

Rabín Zeev Stiefel sa narodil v Atlante, svoje rabínske a kantorské štúdiá ukončil v USA. Na Slovensko prišiel so svojou manželkou Binou ako vyslanec Chabad Lubavič v roku 2004. Od roku 2007 žijú v Piešťanoch, majú tri deti. Okrem pôsobenia v miestnej komunite je jeho úlohou podporovať náboženský život všetkých malých náboženských obcí v štáte.

14:00 Korenie a duša – prezentá-

cia Eszter Bodrogi (Fűszeres) o tajomstvách židovskej kuchyne

Úspešná kniha Eszter Bodrogi Korenie a duša – židovská kuchyňa tu a teraz vyšla iba nedávno. Autorka orem toho prevádzkuje na internete populárny gastronomický blog. Popri prezentácii knihy sa záujemcovia môžu dozvedieť aj niečo viac o príprave jedla.

14:40 Pôvod a symbolika okrasných prvkov Tóry – prednáška Mgr. Jany Švantnerovej, kunsthistoričky

Mgr. Jana Švantnerová je mladá bratislavská kunsthistorička, ktorá už roky skúma pôvod a symboliku židovských predmetov. Jej prednáška bude veľmi zaujímavá pre všetkých záujemcov.

15:15 Odovzdávanie cien Kehila a Kehila Haver v synagóge

15:30 Koncert skupiny Fourtissimo v synagóge

Orchester vedený štyrmi súrodencami Kunovcami príde z Budapešti a prednesie neobyčajné židovské a izraelské skladby.

„Orchester Fourtissimo má už 15 rokov, dostal ocenenie Príma, viackrát zvíťazil v mnohých súťažiach a dnes je najuznávanejším a najznámejším interpretom inštrumentálnej-crossover hudby v krajine. Skupina za celú dobu precestovala so svojou hudbou skoro celý svet.“ - www.fourtissimo.hu

Miesto konania:

Menház - Židovské kultúrne a spoločenské centrum, 94501 Komárno, Eötvösa 15, Slovensko, www.menhaz.sk, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax.:00421-35-7731-224

Vstup zdarma!

Podujatie podporili: Mesto Komárno, Samospráva Nitrianskej župy, Jods Humanitair Fonds, Pincus Foundation, Inštitút Balassi Bálint Intézet-2009 program roku maďarského jazyka, MAZSIHISZ, Ústredný zväz Židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, Nadácia Ezra

Ocenení cenou Kehila

Dr. Gabriela Mencerová

Vedúca sociálneho a zdravotného strediska Ústredného zväzu Židovských náboženských obcí v Slovenskej republike, ako uznanie za jej celoživotnú prácu v záujme tých, ktorí prežili holokaust.

Dr. János Oláh

Docent na Židovskej univerzite, ako uznanie za vedenie sviatočných podujatí ŽNO v Komárne a za jeho vzdelávaciu činnosť v celom regióne.

Ocenení cenou Kehila Haver

Ing. František Buda

Regionálny historik z Tvrdošoviec, ako uznanie dobrovoľníckej práce v oblasti výskumu dejín židovstva v obci, ich knižné vydanie a v oblasti zostavenia rodokmeňov miestnej židovskej obce.

Dr. Rudolf Kuklovský

Predseda Občianskeho združenia Maceva v Šali, ako uznanie za výskum minulosti miestnej židovskej komunity, za vzdelávaciu a kultúrnu činnosť, za organizáciu rekonštrukcie židovského cintorína.

(Pokračovanie na strane 5.)